

Kvalsterallergi

Bakgrund

Kvalster är ett urgammalt spindeldjur som det finns ca 40 000 arter av.

Huskvalster, ofta kallade husdammskvalster eller sängkvalster, är ett antal familjer "lårkvalster". De är mikroskopiskt små, 0,1-0,3 mm. De saknar lungor och andas direkt genom huden. De kan inte dricka utan tar upp och avger vatten direkt genom huden och är helt beroende av omgivningens fukt för att kunna upprätthålla vattenbalansen. De saknar ögon och föredrar mörker. Kvalster lever av hudavskrap, trivs bäst vid temperatur 27-32°C och vid en luftfuktighet på 70-80 %. Sängen är således en idealisk miljö.

Allergenet utgörs av matsmätning enzymerna från kvalstrets fekalier. Dessa försvinner inte helt ens vid tvätt 60°C. Om man lägger t.ex. kudden i frysen, dör en del av kvalstren, men allergenet finns kvar.

Kvalsterförekomst i bostäder ligger i Stockholm på ca 10 % och i Göteborg 80-90 %.

Kvalsterhalt påverkas obetydligt av städning. Personer med kvalsterallergi har oftare astma än personer med t.ex. pollenallergi. Detta beror troligen på olika egenskaper hos allergenen t.ex. storlek.

Utredning

Symtom som föranleder misstanke är t.ex. ögonklåda, nästäppa eller astma som är värst på natten eller på morgonen.

Vid allergitest mot kvalster med RAST eller pricktest är det viktigt att testa mot både d. pteronyssinus och d. farinae eftersom man kan vara eller ha varit mer exponerad för den ena av dem. Vid påvisad kvalsterallergi och när patienten har symtom som föranleder misstanke för exponering, bör man göra en kvalstermätning i hemmet (ofta sängen) för att kunna ge relevant rådgivning och för att se om patienten är exponerad i nuvarande bostad eller endast sensibiliserad sedan tidigare.

Remiss skickas till Immunlab. Karolinska, Solna.

I remissen skall framgå var man främst misstänker kvalsterförekomst. Immunlab skickar då provtagningsutrustning till dammsugaren. Förutom kvalster kan man även provta för katt och hund epitel. Det finns även en snabbtest, som används på vissa mottagningar, men man får då ingen kvantifiering av mängderna allergen.

2008 kostade analysen 600:-, då får man svar på 2 olika kvalster (der. farinae och der. pteronyssinus) eller på katt eller hundepitel.

Åtgärder vid konstaterad kvalsterexponering

Om det finns kvalster i hemmet, kan besvären lindras av kvalsterskydd till kudde och madrass.

T.ex. från Medeca (www.medeca.se), vilket kan finnas att köpa på apotek. Ett billigare kvalsterskydd, kan inhandlas på IKEA, oklart hur effektivt detta är. När det gäller barn med kvalsterallergi, kan man få ersättning för utgifterna från sin barnförsäkring om man har tecknat en sådan före insjuknandet. Om man använder kvalsterskydd är det viktigt att regelbundet kontrollera madrassen så den inte blivit angripen av mögel då det blir tätt och kondens kan bildas. Man bör också se över hemmets ventilation, undvika att hänga tvätt inomhus och vädra mycket.

Vid besvärlig kvalsterallergi och kronisk exponering kan behandling med ASIT (=allergenspecifik immunterapi) övervägas. Remittera i så fall till barnallergimottagningen eller vuxenallergimottagningen.